

YASHIL

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№6

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Elektron nashr. 829 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-iyunda ruxsat etildi.

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldix'o'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirishda xitoy va rossiya investitsiyalarining qiyosiy tahlili.....	20
Malikov Numonjon Kamalovich	
Raqamli texnologiyalarning makroiqtisodiy barqarorlikka ta'siri	26
Sherzod Rajabov, Istora Abdusalomova	
Reducing inequality through human capital development: a comparative analysis of policies in the european union and uzbekistan	30
Ilxomjonov Jaxongir Alisher o'g'li	
Hududiy raqamli infratuzilmaning xizmat ko'rsatish sektoriga ta'siri: samarqand viloyati misolida	39
Musinov Dilshod Sultanovich	
Ways to improve quality in hotels through digital technologies	44
N.A. Rakhmonova	
Проблемы и пути внедрения механизма налогового стимулирования центров инновационного роста нового узбекистана.....	48
Умаров Б. С.	
Влияние протекционистской политики на инвестиционные стратегии промышленных предприятий.....	55
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Fiskal siyosat tahlili: aholi bandligi; aholi daromadlari; soliqqa tortish.....	61
Isroilov Boxodir Ibragimovich, Navruzova Farog'at Abdihamid qizi	
Problems in entrepreneurial potential development: a comprehensive analysis of contemporary barriers and challenges	67
Baxtiyor Xabibullayev Abdulvoxid o'g'li	
Tijorat banklarida aholi omonatlarining jozibadorligini oshirishning metodologik asoslari va amaliy yo'nalishlari	73
Xakimov Zoxid Norbo'tayevich	
To'lov aylanmasining mohiyatini aniqlashda to'lov va to'lov oqimlarining roli.....	78
I.F.Sayfiddinov	
Moliyaviy inklyuzivlikni ta'minlovchi samarali soliq siyosati.....	83
Artikov Ne'matulla Abdusalamovich	
Youth, digital finance, and the gig economy in uzbekistan	86
Akmal Boymurodov	
Aktsiyadorlik jamiyatlari korporativ boshqaruvda qaror qabul qilishda raqamli texnologiyalardan foydalanish masalalari	91
Xabibullaeva Shirinxon Tohir qizi	
В условиях трансформации обеспечение развитие образования и нуки в сфере подготовки управленческих кадров	98
Суюнов Дилмурод Холмурадович	
Ипотечное кредитование как инструмент социальной политики в узбекистане	104
Базарова Нигора Равшановна	
Kichik biznes subyektlari tomonidan hudud aholisi bandligini ta'minlashning ijtimoiy va iqtisodiy natijalari.....	110
Ergasheva Nigora Abdigapparovna	
Kichik korxonalar istiqbolli hududlarda sanoat ishlab chiqarish holati dinamikasi.....	114
Xonto'rayev Obbosxon Kamolxon o'g'li	
Banklarning aktivlarini daromadliligini oshirish yo'llari	118
Elbusinova Umida Khamidullaevna	

Ekologik omillar o'zgarishining dehqon xo'jaliklari yalpi hosiliga ta'siri	123
Otamurodova Dildora Abdukrimovna	
O'zbekiston tijorat banklarining yashil iqtisodiyotdagi o'rni	128
Eshev Furqat A'zamovich, Ibragimova Feruza Axtamovna, Jumanazarova Malika Baxtiyorovna, Raxmatova Mohina Dilmurod qizi	
Использование интеллектуальных технологий в процессе обслуживания клиентов банка	132
Хашимова Дилёра Пахритдиновна	
Innovatsion faoliyatning moliyaviy rag'batlantirish va boshqaruv samaradorligini belgilovchi omil va jihatlari.....	138
Baxriddinov Nodirbek Zamirdinovich	
Import tovarlari bo'yicha aksiz solig'ini undirishning nazariy asoslari.....	143
Abdurasulov Murodjon Bahrom o'g'li	
Роль цифровых валют центральных банков в модернизации платёжной инфраструктуры: мировой опыт и перспективы Узбекистана	150
Срожиддинова З.Х., Тухтасинова Д.Н.	
Tijorat banklarida chakana to'lov tizimlarini nazariy asosi.....	155
Sultonov Davronjon Rustam o'g'li	
Tikuv-trikotaj korxonalarida raqobatbardoshlikni oshirishda strategik menejmentning roli	161
Mamatraimov Islom Mamanazarovich	
Ta'lim, ekologiya va raqamlashtirish sohalarida bolalar va o'smirlar turizmini integratsiyalash: xalqaro tajribalar va O'zbekiston.....	170
Islomova Dilrabo Salomovna	
Iqtisodiy masalalarni matritsalar nazariyasi asosida modellashtirish va python dasturlash tilida yechish.....	175
Tojiyev Ilhom Ibraimovich, To'rayeva Feruza Dilmurodovna, Namozova Barchinoy G'ayrat qizi, Baxronova Zuhra Otaniyoz qizi	
Pul bozori barqarorligini ta'minlashda tijorat banklarida likvidlikni boshqarish samaradorligi	188
Sattorova Nasiba G'aniyoz qizi	
The role of digitalization of healthcare in the implementation of the safe city project	192
Akbarjon Iminov	
Аутоиммунные поражения центральной нервной системы, возникающие после стрептококковой инфекции	198
Умарова Саодат Сулаймоновна, Нормакматов Бахтиёр Ботиралиевич	
Iqtisodiyotiga yo'naltirilgan investiyalar tahlili.....	204
Namozov Olim Botirovich	
Creating a favorable climate for investment in agriculture	209
U.I.Djumaniyazov, B.J.Mirzaev	
Davlat ishtirokidagi korxonalarni korporativ boshqaruvni xalqaro standartlari asosida takomillashtirish	214
F.Djalilov	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy su'g'urta qilish xarajatlarini hisobi.....	222
Kuliboyev Azamat Shonazarovich	
O'zbekistonda bank operatsion xarajatlari buxgalteriya hisobi.....	227
Qurbonova Sitara Vahobjon qizi	
O'zbekistonda kichik biznes va tadbirkorlik subyektlarini rivojlantirishning strategik yo'nalishlari.....	233
Musayev Ozodjon Shavkat o'g'li	
Пути обеспечения стабильного экономического роста в условиях перехода к зелёной экономике, совершенствования государственной экономической политики и повышения эффективности внедрения принципов цикличной экономики.....	237
Худайбергенова Адалат Негматуллаевна, Убайдуллаев Сирожиддин Жамшидович, Файзиёва Хамида	

Кудратовна, Эшбоев Миржалол Бахромович	
O'zbekiston sanoatining iqtisodiy holatini baholash	241
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
Maktabgacha ta'limda tayanch kompetensiyalarni shakllantirishda matematika va savod asoslarining didaktik yechimlari.....	247
Mingboyeva Guldorxon Maxmudovna	
Soliq tizimida soliq riskini baholash uslubiyoti.....	252
Nasimov Ravshanjon Azimovich	
Budjetni rejalashtirish tizimida jismoniy shaxslar daromadlari bo'yicha prognozlashni takomillashtirishning metodologik asoslari	260
Babaev Shavkat Bayramovich	
Понятие и сущность денежного потока в системе финансового управления.....	267
Машарипова Шахло Адамбаевна	
Yashil mehmonxonalarda strategik tahlil metodologiyasi	274
Rasulova Nigora Yusupovna	
Цифровая трансформация: новые возможности и современные тенденции в управлении бизнесом и инвестициями.....	279
Баратова Динора Алишеровна	
Mehmonxonalarda xizmat ko'rsatishning sifati va samaradorligini baholash.....	283
Ikromov Akbar Farxod o'g'li	
Модель внедрения open banking в Узбекистане: предложение на основе международного опыта и локальных особенностей.....	288
Камалов Шухрат Камалович, Аскарова Дилором Хожимуратовна, Баходиров Жасурбек Олёрбек ўғли, Маликов Шохрух Шокирович, Тенгелова Фарангиз Мажид кизи	
O'zbekistonda islom moliyasini joriy qilishning yo'llari	295
Ashurbayev Farrux Alisher o'g'li, Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li	
AQSH tajribasiga ko'ra eksportni iqtisodiy o'sishga tasiri	299
D.E.Qarshiev	
Iqtisodiyotni tartibga solish orqali aholi farovonligini oshirishning ahamiyati	304
Berdibekov A.	
Mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirish va aholi moliyaviy savodxonligini oshirishda inklyuziv molianing ahamiyati.....	308
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Problems of the financial mechanism influence for stable and inertial development of enterprises.....	313
Zaynalov Jakhongir Rasulovich, Alieva Susanna	
Tibbiyot turizmni rivojlantirish va uning salohiyatini iqtisodiy baholashning ilmiy va uslubiy asoslari	317
Vofaxojayeva Dilafruz Marufovna	
Turistik destinatsiyalar va raqamli marketing texnologiyalari orqali turizm barqarorligini transformatsiya qilish	322
Nurmuhammadxon Oppoqonov	
Kichik va o'rta biznes moliyaviy barqarorligining kambag'allikni kamaytirishdagi ahamiyati.....	327
Djamalov Xasan Numanjanovich	
Qoraqalpog'iston respublikasida turizmni rivojlantirishning tashkiliy va iqtisodiy salohiyatini baholash.....	335
Xoshimov Baxrom Baxadirovich	
O'zbekiston turizm sektorida tog' turizmining ulushi.....	343
Alimov Abduvakil Komil o'g'li	
O'zbekiston respublikasida investitsiya faoliyatini moliyaviy boshqarish va bunda xorij tajribasi.....	348
Ismailov Dilshod Anvarjonovich	

Tadbirkorlik faoliyatini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanishning holati.....	354
Sattarov Xayrulla Fayzullayevich	
Tadbirkorlik faoliyatida innovatsiyalarni rivojlantirish strategiyasini tanlash va asoslash	358
Shakirova Madinaxon Gafurdjanovna	
O'zbekistonning xalqaro valyuta-moliya tashkilotlari bilan o'zaro hamkorlik aloqalarini mustahkamlash yo'nalishlari.....	362
Gulmurodova Marjona Olimjon qizi, Turg'unova Zohida Shavkat qizi, Umida Yuldasheva	
Jismoniy shaxslarning daromadlarini soliqqa tortish tartibini takomillashtirish.....	367
Bobomurotova Manzura Panji qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlari va qimmatli qog'ozlar bozori o'rtasidagi iqtisodiy munosabatlar	372
Berdaliyev Javohir Jahongir o'g'li	
Farg'ona viloyati mahallalarida tadbirkorlikni va hunarmadchilikni rivojlanishi holati tahlili	379
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
Проблемы охраны окружающей среды и формирования «зеленой экономики»	389
Ёдгорова Мухайё Шухратовна, Иминова Наргиза Акрамовна	
The evolution of passenger transport in uzbekistan and its impact on economic growth.....	392
Naubetova Ziyada Niyet kizi	
Davlat tibbiyot tashkilotlarida ish beruvchining fuqarolik javobgarligini majburiy sug'urta qilish xarajatlarining hisobi.....	397
Kuliboev Azamat Shonazarovich	
Jahon sug'urta amaliyotining O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishiga ta'siri	402
Kuvatova Dinara Anvarovna	
Milliy iqtisodiyotda xorijiy investitsiyalarning ahamiyati va ta'sir mexanizmlari	406
Abdullayev Zoxid Xolxo'jayevich	
Xaridorlar bilan hisob-kitoblar auditida moliyaviy tahlil usullarini qo'llash xususiyatlari.....	411
Saginbaev Sultanbek Turdibay o'g'li, Sultamuratov Qallibek	
The function and value of commercial banks in fostering capital market growth	416
Isakov Janabay Yakipbaevich	
Raqamli texnologiyalarning korxonalar risk boshqaruvidagi rolini swot tahlili orqali tadqiq etishning ahamiyati	427
Tojimatov Izzatbek Ikromali o'g'li	
Germaniyaning deutsche banki va buyuk britaniyaning barclays banki xizmatlar amaliyoti va uni o'zbekiston bank tizimi faoliyatiga qo'llash yo'llari	432
Raxmatov Temur Sotiboldiyevich	
The state and development trends of business process auditing in joint-stock companies in uzbekistan.....	439
Utegenova Sarbinaz Turdimuratovna	
Mamlaktimizda amaldagi budjetlararo munosabatlarning tartibi hisobi, hamda uning ahamiyati	444
Tuxsanov Eldor Dilmurod o'g'li, Saydullayeva Zeboxon Shukrilla qizi	
Qurilish materiallari sanoatida innovatsion klasterlarni boshqarishni takomillashtirish	462
Xaydarova E'zoza Shukurullayevna, Li Zin Bo	
Barqaror rivojlanish va yashil iqtisodiyotning mamlakatimizda so'nggi yillardagi oshib borayotgan ahamiyati	467
Bahodirova Mohigul	
Conceptual framework for boosting the financial and economic performance of investment projects in industrial enterprises.....	472
Sarriev Kahraman Ramatullaevich	
Bandlik va ayollar tadbirkorligi	477
Ibodullayeva M.S.	

Mamlakatimiz yalpi ichki mahsulotini ekonometrik prognozlash	482
A'zamov Musurmon Axmadovich, Islomov Javohir	
Eksport siyosatini tadbirkorlik faoliyati rivojlanishiga ta'siri	488
Suvonov Ibrohim Izbosarovich, Abdug'aniyev Murodjon Shavkat o'g'li	
Aholini ish bilan ta'minlashda qishloq aholisini mehnat salohiyatidan foydalanish.....	492
Noiba Qodirova Maxmud qizi	
Yashirin iqtisodiyotni kamaytirishda rasmiy bandlik va moliyaviy munosabatlarni rivojlantirish	497
Xalimbetov Farxad Bagibekovich, Reyimberdiyev Baburbek Adilbek o'g'li	
Analysis of touristic potential and capacity of ecotourism sites	501
Abdurakhmanova Akida Faizulla kizi	
Xorijiy investitsiya ishtirokidagi korxonalarni moliyalashtirishni takomillashtirish.....	509
Salohiddinov Jaloliddin	
Infratuzilma va bozor infratuzilmasi tushunchalarining nazariy tavsifi	516
G'aniyev Botir Baxtiyorovich	
O'zbekiston va xorijiy davlatlarda aksiyadorlik jamiyatlarining qimmatli qog'ozlar orqali kapital yig'ish strategiyalari	520
Dilnozaxon Muxitdinova	
Iqtisodiy inqiroz paytida korxonalarda likvidlilikni boshqarish strategiyalari	527
Abdusalomova Nodira Bakhodirovna, Jabborova Sevinch Xusanovna	
O'zbekistonda islomiy mikromoliyaviy xizmatlar orqali ish bilan bandlikni oshirish istiqbollari.....	532
Mamatkulov Humoyun Bobir-ugli	
Textile enterprises and changing market conditions: integration of demand analysis, trend forecasting and strategic assortment management	536
Ikramova Nodira Burkhon kizi	
Aksiyadorlik korxonalari boshqaruv tizimida korporativ madaniyatni takomillashtirish	540
Umarchodjaeva Muyassarhon Ganievna, Omanova Nargiza Rustam qizi	
Moliyaviy faoliyat natijalari hisobi va auditini takomillashtirish.....	548
Po'latov Xudoyberdi Uktamovich, Abduxoliqov Isomiddin Ikrom o'g'li	
Rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda iqtisodiyotning real sektori korxonalari kreditlar bo'yicha foiz stavkalariga ta'sir ko'rsatishda markaziy banklarning qayta moliyalash stavkalarining rolini tahlil qilish	553
Jabbarov Eliboy, Abdullayeva Charos Abdullo qizi	
O'zbekistonda qishloq xo'jalik mahsulotlarini qayta ishlashda innovatsiyalarning roli va iqtisodiy samaradorligi	558
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Solohiddinov Nuriddin Sirojiddin o'g'li	
Sirkulyar iqtisodiyotni rivojlantirish orqali chiqindilarni boshqarish muammosini bartaraf etish yo'llari	563
Narzullayev Elmurod Shuxrat o'g'li, Hamrokulov Ulug'bek Abdurahmatovich	
Korxonani samarali boshqarishni ta'minlash strategiyalari	567
D.Mutalova	
Masofaviy ta'lim platformalarining qiyosiy tahlili va funksional xususiyatlari.....	571
Nabieva Nilufar Nabi qizi	
Raqamli iqtisodiyotning jamiyat hayotiga ta'siri.....	577
Aripova Ziyoda Xayrullayevna, Nurmuxamedova Tursunoy Usmonovna	
Transportda turistik xizmatlarni boshqarish mexanizmini takomillashtirish.....	581
Tuychiyev Anvarjon Muxtorjonovich	
Ipak yo'lining tarixiy madaniy merosi va hunarmandchiligi: dolzarb muammolar va tadqiqot istiqbollari	584
Xushnazarova Maxzuna Gulamdjanovna	

Eksport faoliyatini rag'batlantirishda institutsional va moliyaviy mexanizmlarning roli.....	589
Umarkulov Kodirjon Maxamadaminovich	
Elektron pul evolyutsiyasi.....	595
Marpatov Mavlonxon Dadashevich	
Yashil iqtisodiyotga o'tish jarayonida sanoat korxonalarining roli.....	600
Nasullayeva Yoqutoy Nasim qizi	
O'zbekistonda turizm marketingi va raqobatbardoshligini oshirish	606
Ikramova Nasiba Axmadovna	
Kambag'allikni qisqartirishning zamonaviy yo'nalishlari.....	610
Mirzayev Qulmamat Jonuzoqovich, Shodiyev Fazliddin Qalandar o'g'li	
Jamiyatda imkoniyati cheklanganlarning bandligini ta'minlashning ijtimoiy-iqtisodiy asoslari.....	615
Tilavova Munisa Maxmudovna	
Moliyaviy matematika vositalarining O'zbekiston kredit tizimidagi qo'llanilishi.....	620
Shamsiyeva Nigora Rafiq qizi	
Ecological sustainability in tourism: regional practices and global reflections.....	626
Sayyora Safaeva	
Quyi amudaryo mintaqasida turli darajadagi destinasiyalararo ixtisoslashgan klasterlarni shakllantirish asoslari va ularning o'ziga xos jihatlari.....	631
Doschanov Tangirbergen, Ollanazarov Bekmurod Davlatmurotovich	
Fine dining restoranlarida marketing strategiyalarining shakllanishi va mijoz jalb qilishda ularning ahamiyati.....	641
Jumaniyazova Sarvinoz Mansur qizi	
Soliq to'lovchilarning majburiyatlari bajarilishini kontseptual asoslari va shartlari asoslari xususida.....	644
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
Davlat sektoridagi tashkilotlarda smetalar tuzish tartibi	651
Abdulaziz Norquchqorov Ziyadullayevich	
Качественное развитие рынка труда узбекистана.....	657
Мамадалиева Хафиза Холдаровна	
Kichik biznes subyektlarining aholi bandligini ta'minlash orqali kambag'allik darajasini pasaytirishdagi o'rni.....	664
Maxamadaliyev Boburbek Baxodir o'g'li	
Устойчивое развитие esg-менеджмента: от тренда к фундаментальной стратегии выживания и процветания.....	670
Собирова Нилуфар Бекпулат кизи	
Sirdaryo viloyatida investitsion faollikni oshirishda davlat va xususiy sektor hamkorligi	676
Mamatqulova Muxlisa Komiljon qizi	
Qurilish loyihalarini moliyalashtirishning milliy va xalqaro tajribasi	681
Yashin Iboyev	
Xizmatlar sohasida innovatsion muhitni yaratishning dolzarb masalalari.....	687
Kamoliddin Mamatqulovich Ibodov, Jamshid Abduxaliqovich Xolboyev	
Sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini boshqarishda tovar aylanmasi tahlili.....	692
Jumayeva Gulrux Jo'raqulovna	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda innovatsion faoliyatning moliyaviy va boshqaruv hisobini takomillashtirish masalalari	698
Xushvaqtova Nozanin Nurbek qizi	
Effect of processing on nutrients in tomato products.....	706
Ergasheva Muhabbat Komil kizi	
Asosiy vositalarni davomiy (uzluksiz) baholash.....	710
Kuziev Islom Nematovich, Raxmonov Xurshidbek Shavkat o'g'li	

Sun'iy intellekt: Markaziy banklarni qanday o'zgartirmoqda?	715
Shahboz Qozoqov Ortiqbaevich	
Kichik biznes subyektlarida tashkil etilgan baliqchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarning mamlakat oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlashdagi o'rni.....	720
Vazirov Azamat Yoqubjonovich	
Korxonalarning marketing faoliyatini strategik rivojlantirish yo'nalishlari.....	725
Isokboeva Zilola Rustam qizi	
К целям повестки 2030: анализ экономических индикаторов узбекистана	728
Салахутдинова Юлдуз Голибовна	
Современное состояние исследований в области использования цифровых технологий в инвестиционной деятельности	734
Ирмухамедова М.Д.	
Tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi jarayoni, uning imkoniyatlari va xavf-xatarlarini tahlil qilish.....	741
Eshqobilov Ahmat Jovliyevich	
Aholi sonining o'sishi va iqtisodiy infratuzilmaga yuklanish: hududiy tahlil	745
To'rayev Nurbek Baykulovich	
O'zbekistonda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va boshqarishning hududiy rivojlantirish strategiyasi	751
Nuraliev Temurjon Erkinjon o'g'li	
O'zbekistonning zamonaviy korxona va tashkilotlarda boshqaruv masalalari	756
Ahtamova Mohigul Erkinovna	
Davlat tashkilotlarida ichki audit tuzilmalarini tashkil etishni rivojlantirish	761
Nasimov Fazliddin Sirojevich	
Yashil moliyalashtirishda sun'iy intellekt texnologiyalarining roli: imkoniyatlar va xavflar tahlili	765
Isoqulova Munisxon Abdurasul qizi	
Критерии экологичности бренда: как измерить «зеленый» имидж?	769
Носирова Чарос	
Qishloq xo'jaligini innovatsion texnologiyalar asosida boshqarish	775
Mamadiyarov Dilshad Uralovich, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
Investitsion muhit tushunchasining makroiqtisodiy tahlili va nazariy model.....	780
Saidov Rasul Boltabayevich, Jo'rabekova Xumora Muzaffar qizi	
«O'ztransgaz» AJ faoliyatini 2024–2027 yillarga prognozlashtirishda ekonometrik modellar asosida tahlil	784
Sindorov Davlatbek Abdumajid o'g'li, Murodov Sardor Nurali o'g'li	
Favqulodda vaziyatlarning oldini olishga qaratilgan tibbiy profilaktik ishlar.....	791
Mahmudov Otamurod Hoshimovich, Murtazova Sh.N.	
Xizmat ko'rsatish sohasida elektron tijoratni rivojlantirishga ta'sir etuvchi omillar tahlili.....	795
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
O'zbekiston chakana savdosi tizimi va uning rivojlanishi.....	806
Yaqubov Azizbek G'anibekovich	
Milliy iqtisodiyotni tartibga solishda davlatning o'rni va maqsadi	812
Amonov Mehriddin Oromiddinovich	
Investitsion faoliyatni amalga oshirishning xorij tajribasi va mamlakatimizda foydalanish istiqbollari.....	816
O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi	
Uy-joy fondini boshqarish samaradorligini oshirishda zamonaviy sifat menejmenti tizimining o'rni.....	822
Asadullina Nailya Ramilevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	

INVESTITSION FAOLIYATNI AMALGA OSHIRISHNING XORIJ TAJRIBASI VA MAMLAKATIMIZDA FOYDALANISH ISTIQBOLLARI

O'tamurodova Surayyo Shokirjon qizi

Toshkent davlat texnika universiteti
tayanch doktoranti

Annotatsiya: Maqolada rivojlangan va rivojlanayotgan davlatlar tajribasi asosida investitsion faoliyatni amalga oshirish mexanizmlari o'rganilgan. Xususan, xorijiy tajribalarning asosiy ustun jihatlari tahlil qilinib, ularning mamlakatimiz investitsion siyosatida tatbiq etish imkoniyatlari ko'rib chiqilgan. Tadqiqot natijalari asosida milliy investitsion muhitni takomillashtirish bo'yicha amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: investitsion faoliyat, xorij tajribasi, investitsion siyosat, investitsiya muhiti, iqtisodiy rivojlanish.

Abstract: The article explores the mechanisms of implementing investment activities based on the experience of developed and developing countries. Key aspects of foreign practices are analyzed, and opportunities for applying them in the investment policy of Uzbekistan are examined. Based on the research findings, practical proposals for improving the national investment environment are developed.

Key words: investment activity, foreign experience, investment policy, investment climate, economic development.

Аннотация: В статье изучены механизмы осуществления инвестиционной деятельности на основе опыта развитых и развивающихся стран. Проведен анализ ключевых аспектов зарубежного опыта и рассмотрены перспективы его применения в инвестиционной политике нашей страны. На основе результатов исследования разработаны практические предложения по совершенствованию национальной инвестиционной среды.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, зарубежный опыт, инвестиционная политика, инвестиционный климат, экономическое развитие.

KIRISH

Global iqtisodiyotda investitsiyalar mamlakatlar iqtisodiy taraqqiyotining asosiy drayverlaridan biri sifatida qaralmoqda. Xalqaro amaliyot shuni ko'rsatadiki, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda huquqiy muhit, siyosiy barqarorlik, soliq yengilliklari va infratuzilmaviy sharoitlar muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekistonda so'nggi yillarda olib borilayotgan islohotlar doirasida investitsion iqlimni yaxshilash, investorlarni har tomonlama qo'llab-quvvatlash choralari ko'rilmogda. Biroq bu borada xorijiy davlatlar tajribasidan samarali foydalanish zarurati mavjud.

So'nggi yillarda O'zbekiston iqtisodiyotida investitsiyalarni jalb qilish va ularni samarali boshqarish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishiga aylandi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, investitsion muhitning barqarorligi va institutsional islohotlar bu jarayonning muvaffaqiyatini ta'minlaydi. Ushbu maqolada turli davlatlardagi ilg'or tajribalar tahlil qilinib, mamlakatimizda ularni amaliyotga joriy etish istiqbollari ko'rib chiqiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

1. Investitsion faoliyat va siyosatga oid adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, xalqaro tajriba asosida ishlab chiqilgan yondashuvlar O'zbekiston uchun foydali bo'lishi mumkin. Masalan, UNCTAD (2022) tomonidan e'lon qilingan "World Investment Report" hisobotida global investitsion oqimlarning tendensiyalari va turli mintaqalarda mavjud bo'lgan muammolar yoritilgan. Ushbu hisobotda soliq imtiyozlari, byurokratik to'siqlarni kamaytirish va

huquqiy muhitni barqarorlashtirish investitsion jalb etishda muhim omil sifatida e'tirof etilgan.

2. Jahon bankining “Doing Business Report” (2023) hisobotida esa mamlakatlar bo'yicha biznes boshlash, kredit olish, investorlarni himoya qilish, soliq to'lovlari va shartnomalarni ijro etish kabi ko'rsatkichlar tahlil qilingan. Unda O'zbekiston so'nggi yillarda ijobiy o'sishni ko'rsatgan bo'lsa-da, ayrim ko'rsatkichlar, xususan, investorlarni himoya qilish va litsenziyalash tartiblarida hali ham kamchiliklar mavjud.

3. OECD (2023) tomonidan chop etilgan “Investment Policy Reviews” materialida esa rivojlangan davlatlarda investitsion siyosatni shakllantirish va uni amalga oshirishdagi samarali vositalar bayon etilgan. Unga ko'ra, ochiq va prognoz qilinadigan siyosiy-huquqiy muhit hamda milliy manfaatlar va investor manfaatlari o'rtasidagi muvozanat muhim hisoblanadi.

4. Mahalliy tadqiqotlardan Qodirov A. va Tursunova M. (2022) tomonidan olib borilgan izlanishlar O'zbekiston iqtisodiyotidagi investitsion muhitni tahlil qilgan. Ular investitsion faoliyatda muhim omil sifatida soliq yengilliklari, infratuzilmaning mavjudligi, davlat tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar sifati va zamonaviy infratuzilmaviy loyihalarning ahamiyatini ko'rsatadilar.

Xulosa qilib aytganda, mavjud adabiyotlar O'zbekiston uchun xorijiy tajribalardan samarali foydalanish orqali investitsion muhitni takomillashtirish zarurligini asoslaydi. Shuningdek, xalqaro reytinglar va amaliyotlar mamlakatimizda qaysi sohalarida islohotlar zarurligini aniqlashda metodologik asos bo'lib xizmat qiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda quyidagi metodlar qo'llanildi:

Qiyosiy tahlil usuli: Singapur, Polsha, Irlandiya, Qozog'iston va boshqa davlatlarning investitsion siyosati O'zbekiston tajribasi bilan solishtirildi (1-jadval).

1-jadval. Investitsion faoliyat sharoitlari bo'yicha qiyosiy tahlil natijalari.

Ko'rsatkichlar	O'zbekiston	Singapur	Estoniya	Polsha	Qozog'iston
Soliq imtiyozlari	Cheklangan, sektor bo'yicha	Barqaror, uzoq muddatli	Barqaror, startaplar uchun qulay	Yuqori darajada rag'batlantiruvchi	Erkin zonalarda 10 yilgacha ozodlik
Raqamlashtirish darajasi	Qisman, tizimlar o'zaro ulangan emas	To'liq raqamlashtirilgan	E-hukumat to'liq, e-rezidentlik mavjud	O'rta darajada	O'rta darajada
“Yagona oyna” tizimi	Mavjud, lekin cheklangan funksiyada	To'liq ishlaydi	To'liq, onlayn va tezkor	Qisman ishlaydi	To'liq, “Kazakh Invest” orqali
Investitsiya muhofazasi	O'rtacha, qonunlar bor, lekin amaliy zaif	Yuqori, huquqiy ishonchli muhit	Yuqori, xalqaro standartlar asosida	O'rtacha darajada	O'rtacha, biroq yaxshilanmoqda
Xulosa	Potensial mavjud, ammo islohotlar zarur	Ideal model, yuqori ishonch	Innovatsion va texnologik ilg'or	Klassik Yevropa modeli	Yaqin mintaqaviy tajriba

Empirik tahlil: Jahon banki va UNCTAD ma'lumotlari asosida statistik tahlillar o'tkazildi.

Tahlil jarayonida 2019–2023 yillar davomida O'zbekiston va qiyosiy o'rganilgan mamlakatlar (Singapur, Estoniya, Polsha, Qozog'iston)da to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TXI) oqimi, Doing Business reytingi, va investitsiyaviy muhit ko'rsatkichlari solishtirildi.

2-jadval. To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (mlrd. AQSH dollari):

Davlat	2019	2020	2021	2022	2023
O'zbekiston	2.3	1.7	2.5	3.2	3.8
Singapur	91.1	77.6	99.1	141.2	145.0
Estoniya	1.6	2.3	3.1	2.8	3.4
Polsha	13.9	10.3	24.2	27.0	28.9
Qozog'iston	24.1	17.1	23.7	28.2	27.3

Tahlilga ko'ra O'zbekistonning TXI ko'rsatkichlari yildan-yilga oshmoqda, biroq Singapur va Polsha bilan solishtirganda ko'rsatkichlar sezilarli past. Bu O'zbekistonning hali ham sarmoyadorlar uchun yetarli darajada ishonchli va barqaror muhitni yaratmaganidan dalolat beradi.

2. Doing Business (DB) reytingi – "Investitsiyalarni himoya qilish" ko'rsatkichi (0–10 ball):

Davlat	Ball
O'zbekiston	6.0
Singapur	8.8
Estoniya	7.6
Polsha	6.8
Qozog'iston	7.0

Tahlil: O'zbekistonda investor huquqlarini himoya qilish bo'yicha yetarli ishlar qilgan, ammo Singapur va Estoniya tajribasi, bu borada qandaydir qat'iy qonunchilik va amaliy mexanizmlar yetishmayotganini ko'rsatadi. Davlat tomonidan investorlar uchun yaratilgan qulayliklar (0–3 balli baholash):

Ko'rsatkichlar	O'zbekiston	Singapur	Estoniya	Polsha	Qozog'iston
Soliq barqarorligi	1	3	3	2	2
Raqamlashtirish	1	3	3	2	2
Yagona xizmat oynasi	1	3	3	2	3
Xavfsizlik va huquqiy himoya	2	3	3	2	2

Tahlil: Ko'rinib turibdiki, Singapur va Estoniya barcha ko'rsatkichlar bo'yicha yuqori bahoga ega. O'zbekiston hali raqamlashtirish, yagona oyna tizimi va soliq barqarorligi yo'nalishlarida sust rivojlanmoqda.

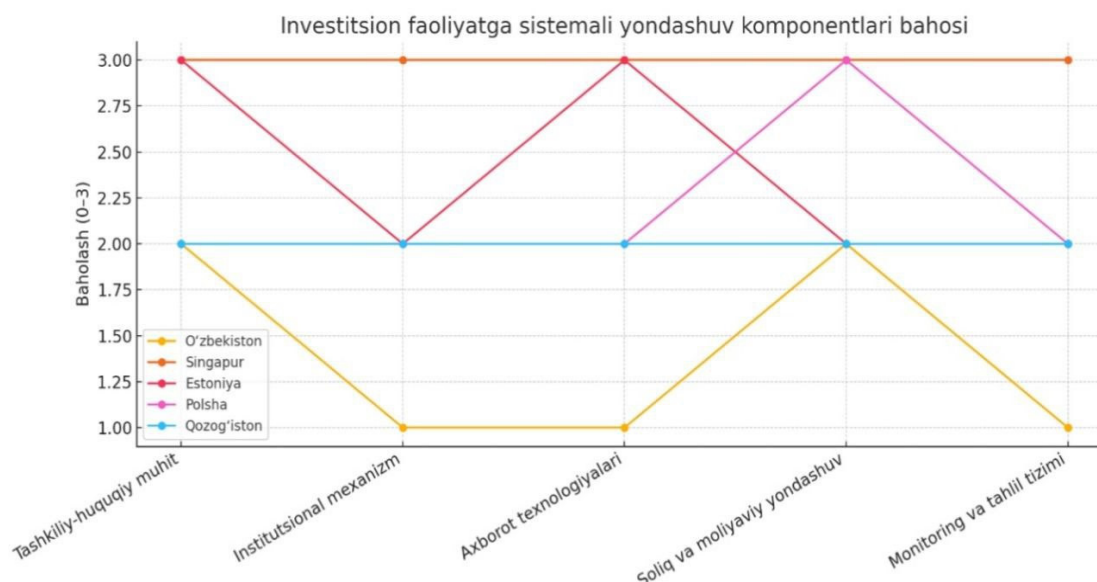
Sistemali yondashuv: investitsion faoliyatga ta'sir etuvchi omillar (huquqiy, iqtisodiy, institutsional) kompleks baholandi (1-rasm).

Grafik shuni ko'rsatadiki:

Singapur har bir komponent bo'yicha eng yuqori (3) bahoga ega bo'lib, mukammal integratsiyalashgan yondashuvni ifodalaydi.

O'zbekistonda ko'rsatkichlar pastroq bo'lib, ayniqsa institutsional, texnologik va monitoring jihatlarida kuchli islohotlarga ehtiyoj bor.

Estoniya va Polshada barqaror va o'rtacha darajadagi sistemali yondashuv mavjud.

1-rasm. Investitsion faoliyatga sistemali yondashuv komponentlari bahosi

Normativ-huquqiy tahlil: Investitsion muhitning shakllanishi va rivojlanishida normativ-huquqiy baza hal qiluvchi omillardan biri hisoblanadi. O'zbekiston va qator xorijiy mamlakatlar qonunchiligi tahlili asosida quyidagi asosiy jihatlar aniqlangan:

1. Huquqiy barqarorlik va kafolatlar

O'zbekistonda "Investitsiyalar va investitsion faoliyat to'g'risida"gi Qonun (2019-yil) qabul qilinib, xorijiy investorlarning huquqlari va aktivlari himoyalangan. Shu bilan birga, ayrim bandlar, masalan, kutilmagan qonunchilik o'zgarishlari ta'sirini kamaytirish mexanizmlari to'liq ochilmagan.

Singapur, Polsha va Estoniyada investorlar uchun huquqiy barqarorlik kafolatlari xalqaro standartlar asosida ishlab chiqilgan va har qanday nizolarni hal qilish mexanizmlari aniq belgilangan (masalan, xalqaro arbitrajga murojaat qilish huquqi).

Natija: O'zbekiston qonunchiligi investor huquqlarini asosan ta'minlasa-da, huquqiy aniqlik va uzluksizlik tamoyillari bo'yicha takomillashtirish zarur.

2. Investitsiyalarni qo'llab-quvvatlash institutlari faoliyati

O'zbekistonda bir necha muassasalar (Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi, Yagona investitsiya oyna xizmati) mavjud, ammo ular faoliyatining yagona normativ asosda muvofiqlashtirilganligi kam.

Estoniya Invest Estonia, Singapur EDB kabi muassasalar yagona qonunchilik asosida ishlaydi va har bir loyiha uchun alohida yondashuvni qo'llaydi.

Natija: Muassasalararo koordinatsiyani mustahkamlovchi huquqiy mexanizmlar O'zbekistonda kuchaytirilishi lozim.

3. Imtiyozlar va preferensiyalar mexanizmi

O'zbekiston qonunlarida soliq, bojxona va valyuta imtiyozlari belgilangan, ammo bu imtiyozlarning qo'llanilishi ko'pincha murakkab ruxsat olish jarayoniga bog'liq.

Xorijda (ayniqsa Singapurda) imtiyozlar faoliyat turi va yillik samaradorlik asosida avtomatik tarzda taqdim etiladi.

Natija: O'zbekistonda normativ-huquqiy bazani soddalashtirish va imtiyozlarni raqamli monitoringga asoslangan tartibda berish maqsadga muvofiq.

4. Tashqi investitsiya nizolarini hal qilish tartibi

O'zbekiston xalqaro arbitrajni tan olgan (masalan, ICSID a'zosi), biroq ko'plab holatlarda nizolar mahalliy sudlar orqali ko'rib chiqiladi.

Estoniya va Singapurda nizolarni xalqaro arbitraj yoki elektron vositalar orqali tezkor ko'rib chiqish keng qo'llaniladi.

Natija: Nizolarni xalqaro mexanizmlar orqali hal qilish imkoniyatlari kengaytirilishi kerak.

5. Xalqaro bitimlar va integratsiya darajasi

O'zbekiston ko'plab ikki tomonlama investitsiya bitimlarini (BIT) imzolagan, lekin ba'zilarida aniq himoya kafolatlari yetishmaydi.

Singapur, Polsha va Estoniya Yevropa Ittifoqi yoki ASEAN orqali keng ko'lamli bitimlarga ega bo'lib, investorlarga kengroq huquqiy imkoniyatlar beradi.

Natija: O'zbekiston xalqaro bitimlar sifati va ularning real huquqiy kuchini oshirishga e'tibor qaratishi zarur. Normativ-huquqiy tahlil shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda investitsion faoliyatni tartibga soluvchi qonunchilik mavjud va izchil takomillashtirilmagan. Biroq qonunlarning amalga oshirish mexanizmlarini kuchaytirish, xalqaro tajribadagi kabi barqaror va muvofiqlashtirilgan yondashuvlarni joriy qilish zarurati mavjud.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida investitsion faoliyatni tashkil etish bo'yicha xorij tajribasi (Singapur va Estoniya misolida) o'rganildi hamda O'zbekiston amaliyoti bilan qiyosiy tahlil qilindi. Olingan natijalar quyidagicha umumlashtiriladi:

1. Huquqiy barqarorlik:

Singapur va Estoniyada huquqiy tizimning aniqligi va barqarorligi investorlar uchun ishonch omili bo'lib xizmat qilmoqda.

2. Institutsional yondashuv:

Singapurda yagona muvofiqlashtiruvchi organ – EDB, Estoniyada esa Invest Estonia barcha investitsiya jarayonlarini markazlashtirilgan tartibda boshqaradi.

3. Imtiyozlar va preferensiyalar:

Singapur va Estoniya tajribasi shuni ko'rsatadiki, imtiyozlar avtomatlashtirilgan, shaffof va faoliyat natijasiga bog'langan holda beriladi.

4. Nizolarni hal qilish tizimi:

Xorijda xalqaro arbitraj tizimi faol va keng qo'llanilmoqda. Ayniqsa Estoniyada elektron arbitraj platformalari ham mavjud.

5. Xalqaro integratsiya va himoya darajasi:

Estoniya Yevroittifoq a'zosi sifatida sarmoyadorlarga keng kafolatlar taqdim etsa, Singapur ASEAN orqali investorlarga huquqiy himoya yaratadi.

Tizimli yondashuv natijasi:

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, samarali investitsion muhit uchun faqat alohida qonunchilik yoki imtiyoz emas, balki kompleks va tizimli yondashuv muhim ahamiyatga ega.

XULOSA VA TAKLIFLAR

O'zbekistonda investitsion faoliyatni rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlar xalqaro tajriba asosida yanada chuqurlashtirilishi lozim. O'rganilgan xorijiy mamlakatlar — Singapur va Estoniya misolida ko'rish mumkinki, investitsiya muhitini yaxshilashda huquqiy barqarorlik, raqamlashtirilgan boshqaruv va samarali muvofiqlashtiruvchi institutlar asosiy omillar hisoblanadi.

Shunga asosan quyidagi takliflar ilgari suriladi:

1. Huquqiy barqarorlikni ta'minlash:

-Investitsiyalarni tartibga soluvchi qonun hujjatlarini soddalashtirish va barqarorlashtirish;

-Investorlar uchun kafolatlangan huquqiy muhit yaratish, ayniqsa uzoq muddatli barqarorlik kafolatlarini joriy etish.

2. Investitsiyani boshqaruvchi institutlarni optimallashtirish:

-Investitsiyalarni boshqaruvchi turli tashkilotlarni yagona tizimga birlashtirish;

-“Yagona investitsiya oynasi” tizimini joriy etish orqali investorlar uchun qulay va tezkor xizmat ko'rsatish muhitini yaratish.

3. Imtiyozlar tizimini avtomatlashtirish va shaffoflashtirish:

-Faoliyat asosida avtomatik tarzda imtiyozlar ajratilishini yo'lga qo'yish;

-Imtiyozlar olish tartibini to'liq raqamlashtirish va ochiq ma'lumotlar bazasini yaratish.

4. Xalqaro arbitraj tizimini kengaytirish:

-Investitsiya nizolarini xalqaro arbitraj orqali hal etish tizimini takomillashtirish;

-Tashqi investorlar ishtirokidagi nizolarda xalqaro sud instansiyalarini tanlash imkonini qonuniy kafolatlash.

5. Xalqaro bitimlar va integratsiyani chuqurlashtirish:

-Ikki va ko'p tomonlama investitsiya bitimlarini takomillashtirish;

-O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy tuzilmalar bilan integratsiyasi darajasini oshirish.

Bu takliflar xalqaro tajriba asosida ishlab chiqilgan bo'lib, mamlakatimiz investitsion muhitini yaxshilash va xorijiy kapital oqimini jalb etishda samarali asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Investitsiyalar va tashqi savdo vazirligi. (2024). Investitsiyaviy siyosat konsepsiyasi.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni, PF–5611-son, 2018-yil 7-yanvar. Investitsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish to'g'risida.

3. World Bank Group. (2023). Doing Business Report. www.doingbusiness.org
4. UNCTAD. (2023). World Investment Report – International tax reforms and sustainable investment.
5. OECD. (2022). FDI Regulatory Restrictiveness Index. www.oecd.org
6. Estonian Investment Agency (Invest Estonia). (2023). Estonia Investment Guide.
7. Singapore Economic Development Board (EDB). (2023). Why Invest in Singapore.
8. Jurado, I., & Schmid, P. (2021). Legal certainty and foreign direct investment: Evidence from developing economies. *Journal of Economic Policy*, 14(3), 67–83.
9. Azizov, B. (2022). "Investitsion muhitni yaxshilashda institutsional islohotlarning roli". *Iqtisodiyot va innovatsiyalar*, 2(4), 101–109.
10. Karimov, N. (2023). Xalqaro arbitraj va investitsiya nizolarini hal etish tizimi: O'zbekiston va xorijiy davlatlar tajribasi. – T.: Adolat, 256 bet.
11. Dunning, J.H. (2008). *Multinational Enterprises and the Global Economy*. 2nd edition. Edward Elgar Publishing.
12. O'zbekiston Respublikasi "Investitsiya faoliyati to'g'risida"gi Qonuni. (2020-yil 25-dekabr).
13. Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF). (2023). Investment and Policy Uncertainty Index.
14. Юсупходжаева Г. Б. Цифровая транспортно-логистическая интеллектуальная платформа в Узбекистане // Interpretation and researches. – 2024. – №. 2 (24).
15. Yusupkhodjaeva G. B. Management Of Metallurgical Enterprises Based On The Introduction Of Financial Analysis // The Peerian Journal. – 2024. – T. 28. – C. 21-26.
16. Yusupkhodjaeva G., Akimkulova Z. BUGUNGI KUNDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O 'RNI VAAHAMİYATI //Modern Science and Research. – 2024. – T. 3. – №. 1.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 6

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
